

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛУЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

СІМЕЙНЕ ПРАВО

Методичні вказівки
до практичних занять та виконання самостійної роботи для
здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
освітньої програми «Право»
галузі знань 08 Право
спеціальності 081 Право
денної та заочної форм навчання

Луцьк 2025

УДК 347.6 (070)
С 11

Електронна копія друкованого видання передана для внесення в репозиторій ЛНТУ
Директор бібліотеки _____ Н.П. Поліщук

Рекомендовано до видання вченою радою факультету бізнесу та права ЛНТУ, протокол № ____ від «__» _____ 2025 року.

Голова вченої ради факультету бізнесу та права _____ Л.Л. Ковальська

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри права ЛНТУ, протокол № ____ від «__» _____ 2025 року

Завідувач кафедри права _____ В.В. Аніщук

Укладач: _____ Ю.О. Пундор, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри права ЛНТУ

Рецензент: _____ Н.В. Рябих, кандидат юридичних наук, доцент кафедри права ЛНТУ

Відповідальний за випуск: _____ Ю.О. Пундор, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри права ЛНТУ.

Сімейне право. [Текст]: методичні вказівки до практичних занять та виконання самостійної роботи для здобувачів першого С11 (бакалаврського) рівня вищої освіти освітньої програми «Право» галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 – «Право» денної та заочної форм навчання / уклад. Ю.О. Пундор. Луцьк. ЛНТУ, 2025. 40 с.

Видання містить методичні вказівки до виконання практичних занять та самостійної роботи з дисципліни «Сімейне право», перелік літератури для підготовки здобувачів. В основу методичних вказівок покладені підручники кращих українських науковців та практиків у галузі сімейного права.

© Пундор Ю.О., 2025

ЗМІСТ

Передмова	4
1. Тематика завдань	
Тема 1. Загальні положення сімейного права. Сімейне законодавство	5
Тема 2. Сімейні правовідносини. Умови та порядок укладення шлюбу.	6
Тема 3. Особисті майнові та немайнові правовідносини подружжя.	7
Тема 4. Шлюбний договір. Припинення шлюбу.	8
Тема 5. Загальні підстави виникнення прав та обов'язків батьків і дітей. Особисті майнові та немайнові права та обов'язки батьків і дітей.	9
Тема 6. Усиновлення як форма влаштування дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування. Інші форми влаштування дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування.	11
Тема 7. Права й обов'язки інших членів сім'ї та родичів.	13
Тема 8. Загальні положення міжнародного сімейного права.	13
2. Практичні завдання	14
3. Практичні ситуації	16
4. Теми проекту з дослідженням практичних ситуацій (реферат)	20
5. Тестові завдання для перевірки знань	22
Список рекомендованих джерел	31

ПЕРЕДМОВА

Вивчення цієї навчальної дисципліни створює умови для формування наукового уявлення про шлюбно-сімейні відносини і закладає підґрунтя для здійснення практичної діяльності юриста-правозахисника. Також студенти отримують фундаментальні знання у галузі сімейного права, здобувають навички і вміння у сфері охорони та захисту майнових і особистих немайнових прав та охоронюваних законом інтересів громадян.

В рамках вивчення навчальної дисципліни «Сімейне право» здобувачі освіти повинні опанувати знання в цій галузі, вміння орієнтуватися у законодавстві під час захисту прав та законних інтересів та складання процесуальних документів, що використовуються правозахисником/правозахисницею під час здійснення професійних обов'язків, детальний аналіз Сімейного кодексу та інших ключових нормативно-правових актів.

Виконання запропонованих завдань має за мету: засвоєння теоретичних основ сутності сімейного права, а також категоріального апарату, який використовується при викладанні дисципліни (сім'я; спільна сумісна власність; особисті майнові відносини; особисті немайнові відносини; дитина; шлюбний договір; аліменти; усиновлення; патронатна сім'я та ін.); розширення кола знань про завдання держави щодо підтримки інституту сім'ї та відповідального батьківства; ознайомлення з правовим механізмом стягнення аліментів; з'ясування студентами основних понять щодо соціально-правової проблеми «домашнє насильство», запобігання й протидія цьому явищу; практичне оволодіння знаннями щодо укладення договорів з шлюбно-сімейних відносин; вивчення поняття усиновлення, його особливості у національному та міжнародному законодавстві.

У цьому методичному виданні зібрано практичні завдання, що дають можливість засвоїти курс навчальної

дисципліни «Сімейне право» та отримати необхідні компетентності для майбутньої практики юриста.

1. ТЕМАТИКА ЗАВДАНЬ

ТЕМА 1. Загальні положення сімейного права. Сімейне законодавство.

План

1. Поняття сімейного права. Методи та принципи сімейного права.
2. Функції сімейного права.
3. Конституція України як джерело сімейного законодавства.
4. Сімейний кодекс України як основне джерело сімейного законодавства.
5. Міжнародні договори України у системі сімейного законодавства.

Питання для самоперевірки

1. Поняття сім'ї в соціологічному та юридичному сенсі.
2. Предмет та метод сімейного права.
3. Співвідношення сімейного та цивільного права.
4. Принципи сімейного права.
5. Функції сімейного права.
6. Акти сімейного законодавства України.
7. Застосування до регулювання сімейних відносин Цивільного кодексу України.
8. Дія актів сімейного законодавства у часі, просторі та за колом осіб.
9. Застосування аналогії закону та аналогії права в сімейному праві.
10. Значення міжнародних договорів у регулюванні сімейних відносин.
11. Регулювання сімейних відносин за допомогою договорів.

12. Значення постанов Пленуму Верховного Суду та судової практики для регулювання сімейних відносин.

13. Соціальні регулятори сімейних відносин. Роль звичаїв у регулюванні сімейних відносин.

14. Здійснення сімейних прав.

15. Виконання сімейних обов'язків.

16. Захист сімейних прав.

ТЕМА 2. Сімейні правовідносини. Умови та порядок укладення шлюбу.

План

1. Поняття та види сімейних правовідносин.

2. Поняття, ознаки, юридичне та соціальне значення.

3. Суб'єкти та об'єкти сімейних правовідносин.

4. Захист сімейних прав та інтересів судом, органами опіки та піклування, нотаріусом.

5. Строки у сімейному праві: їх види і значення. Строки позовної давності.

6. Поняття шлюбу та його правова природа. Умови укладення шлюбу. Порядок укладання шлюбу.

7. Підстави недійсності шлюбу. Правові наслідки недійсності шлюбу.

8. Визнання шлюбу неукладеним.

Питання для самоперевірки

1. Поняття сімейних правовідносин.

2. Загальна характеристика сімейних правовідносин.

3. Класифікація сімейних правовідносин.

4. Елементи сімейних правовідносин.

5. Підстави виникнення, зміни та припинення сімейних правовідносин.

6. Строки у сімейному праві.

7. Поняття та ознаки шлюбу.

8. Умови укладення шлюбу.
9. Перешкоди до укладення шлюбу.
10. Умови укладення шлюбу.
11. Порядок укладення шлюбу.
12. Державна реєстрація шлюбу.
13. Правові наслідки відмови від вступу у шлюб.
14. Правозгідність шлюбу.
15. Поняття та види недійсних шлюбів.
16. Підстави недійсності шлюбу.
17. Обставини, що усувають недійсність шлюбу.
18. Порядок анулювання актового запису про недійсний шлюб та визнання шлюбу недійсним у судовому порядку.
19. Правові наслідки недійсності шлюбу.
20. Визнання шлюбу неукладеним.

ТЕМА 3. Особисті немайнові та майнові правовідносини подружжя.

План

1. Поняття та зміст особистих немайнових правовідносин подружжя, їх особливості.
2. Види особистих немайнових прав.
3. Загальна характеристика майнових правовідносин подружжя та їх види.
4. Правовий режим роздільного майна подружжя.
5. Правовий режим спільного майна подружжя.
6. Поділ спільного майна подружжя.
7. Договір про розподіл майна подружжя.
8. Майнові правовідносини осіб, які проживають однією сім'єю без реєстрації шлюбу.

Питання для самоперевірки

1. Загальна характеристика особистих немайнових правовідносин подружжя.

2. Право на материнство та батьківство.
3. Право дружини та чоловіка на повагу до своєї індивідуальності.
4. Право дружини та чоловіка на фізичний і духовний розвиток.
5. Право дружини та чоловіка на зміну прізвища.
6. Право дружини та чоловіка на розподіл обов'язків та спільне вирішення питань життя сім'ї.
7. Право на свободу (у межах сімейних відносин).
8. Право на особисту недоторканність (у межах сімейних відносин).
9. Репродуктивні права подружжя.
10. Особисті обов'язки подружжя.
11. Характеристика майнових відносин подружжя.
12. Види права власності подружжя на майно.
13. Право особистої приватної власності дружини та чоловіка.
14. Право спільної сумісної власності подружжя.
15. Порядок поділу спільного майна подружжя.
16. Договірний режим майна подружжя.
17. Майнові права та обов'язки чоловіка й жінки, які проживають однією сім'єю, але не перебувають у шлюбі між собою або в будь-якому іншому шлюбі .

ТЕМА 4. Шлюбний договір. Припинення шлюбу.

План

1. Поняття шлюбного договору і право на його укладення.
2. Зміст, форма та час дії, предмет, суб'єкти, строк дії шлюбного договору.
3. Розірвання шлюбного договору та визнання його недійсним.
4. Підстави припинення шлюбу. Припинення шлюбу внаслідок його розірвання.

5. Порядок розірвання шлюбу органом РАЦС.
6. Розірвання шлюбу в судовому порядку.
7. Правові наслідки розірвання шлюбу.
8. Режим окремого проживання подружжя.

Питання для самоперевірки

1. Поняття шлюбного договору.
2. Суб'єкти та порядок укладення шлюбного договору.
3. Зміст шлюбного договору.
4. Підстави, порядок, правові наслідки зміни та припинення шлюбного договору.
5. Визнання недійсним шлюбного договору.
6. Загальна характеристика аліментних зобов'язань.
7. Підстави виникнення між подружжям обов'язків з утримання.
8. Право на утримання після розірвання шлюбу.
9. Припинення права одного з подружжя на утримання.
10. Договір подружжя про надання утримання.
11. Поняття та підстави припинення шлюбу.
12. Припинення шлюбу внаслідок смерті одного з подружжя або оголошення його померлим.
13. Способи припинення шлюбу внаслідок його розірвання.
14. Право на повторний шлюб після розірвання шлюбу. Поновлення шлюбу.
15. Встановлення режиму окремого проживання подружжя (сепарація).

ТЕМА 5. Загальні підстави виникнення прав та обов'язків батьків і дітей. Особисті майнові та немайнові права та обов'язки батьків і дітей.

План

1. Особисті немайнові права та обов'язки батьків і дітей. Види особистих немайнових прав.

2. Відповідальність батьків за неналежне здійснення батьківських прав та обов'язків.

3. Позбавлення батьківських прав. Поновлення батьківських

4. Відібрання дитини від батьків без позбавлення їх батьківських прав.

5. Майнові права та обов'язки батьків і дітей.

6. Аліментні правовідносини батьків та дітей.

7. Визначення розміру аліментів, зміна розміру аліментів. Порядок стягнення аліментів.

8. Обов'язок повнолітніх дітей утримувати батьків та його виконання.

Питання для самоперевірки

1. Загальні підстави виникнення прав та обов'язків батьків і дітей

2. Визначення походження дитини від матері.

3. Визначення походження дитини від батька, який перебуває у шлюбі з матір'ю дитини.

4. Визначення походження дитини від батька, який не перебуває у шлюбі з матір'ю дитини.

5. Оспорювання батьківства, материнства

6. Особисті немайнові правовідносини батьків і дітей.

Види особистих немайнових прав.

7. Правовідносини батьків і дітей з приводу майна.

8. Правовідносини батьків і дітей щодо утримання. Обов'язок батьків утримувати

дитину.

9. Стягнення аліментів за минулий час і заборгованості за аліментами.

10. Обов'язок батьків утримувати повнолітніх дітей та його виконання.

11. Припинення обов'язку батьків утримувати дитину.

12. Обов'язок повнолітніх дітей утримувати батьків та його виконання.

13. Управління майном дитини. Використання доходу від майна дітей.

14. Відповідальність батьків за неналежне виконання своїх обов'язків щодо управління майном дитини.

15. Договори між батьками про сплату аліментів на дитину.

16. Примусове виконання батьками обов'язку утримувати дитину.

17. Особисті немайнові права та обов'язки інших членів сім'ї та родичів.

18. Майнові права та обов'язки інших членів сім'ї та родичів.

19. Підстави та способи виконання обов'язків з утримання іншими членами сім'ї та родичами.

20. Поняття та сутність усиновлення.

ТЕМА 6. Усиновлення як форма влаштування дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування. Інші форми влаштування дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування.

План

1. Державна охорона дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування.

2. Форми влаштування дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування.

3. Поняття і сутність усиновлення.

4. Визнання усиновлення недійсним і його правові наслідки. Скасування всиновлення та його правові наслідки.

5. Поняття і значення опіки та піклування над дітьми. Порядок установлення опіки та піклування над дітьми.

6. Поняття патронату над дітьми. Підстави виникнення патронату над дітьми. Договір про патронат.

7. Інші форми влаштування дітей, позбавлених батьківського піклування. Поняття прийомної сім'ї, порядок її створення.

Питання для самоперевірки

1. Поняття та сутність усиновлення
2. Умови, порядок і правові наслідки усиновлення.
3. Визнання усиновлення недійсним.
4. Скасування усиновлення.
5. Позбавлення усиновлювача батьківських прав.
6. Поняття і значення опіки та піклування над дітьми.
7. Встановлення опіки та піклування над дітьми.
8. Права дитини, над якою встановлено опіку або піклування.
9. Права та обов'язки опікунів і піклувальників.
10. Припинення опіки та піклування над дітьми.
11. Звільнення опікунів і піклувальників дитини від їх обов'язків.
12. Поняття, суб'єкти та зміст договору про патронат.
13. Прийомна сім'я: поняття та особливості створення.
14. Суб'єкти прийомної сім'ї.
15. Зміст договору про влаштування дітей до прийомної сім'ї.
16. Припинення діяльності прийомної сім'ї.
17. Поняття дитячого будинку сімейного типу.
18. Суб'єкти дитячого будинку сімейного типу.
19. Зміст договору про організацію діяльності дитячого будинку сімейного типу.
20. Припинення діяльності дитячого будинку сімейного типу.
21. Особливості усиновлення за участю іноземців та осіб без громадянства.

ТЕМА 7. Права й обов'язки інших членів сім'ї та родичів.

План

1. Особисті немайнові права та обов'язки інших членів сім'ї та родичів, їх характеристика.
2. Зобов'язання інших членів сім'ї та родичів з утримання.
3. Розмір аліментів, які стягуються з інших членів сім'ї та родичів, строки їх стягнення.
4. Зміна розміру аліментів і звільнення від їх сплати.

Питання для самоперевірки

1. Особисті немайнові права та обов'язки інших членів сім'ї та родичів, їх характеристика.
2. Види особистих немайнових прав та обов'язків інших членів сім'ї та родичів: право на виховання; право на захист дітей; право на спілкування; обов'язки щодо піклування.
3. Зобов'язання інших членів сім'ї та родичів з утримання.
4. Розмір аліментів, які стягуються з інших членів сім'ї та родичів, строки їх стягнення.
5. Зміна розміру аліментів і звільнення від їх сплати.

ТЕМА 8. Особливості міжнародного сімейного права

План

1. Поняття міжнародного сімейного права. Предмет міжнародного сімейного права.
2. Загальні положення про джерела міжнародного сімейного права.
3. Поняття, види і передумови колізій у регулюванні міжнародних сімейних відносин.
4. Особисті немайнові та майнові відносини подружжя в міжнародному сімейному праві.

5. Особисті немайнові та майнові відносини батьків і дітей у міжнародному сімейному праві.

6. Влаштування дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, в міжнародному сімейному праві.

Питання для самоперевірки

1. Поняття міжнародного усиновлення.

2. Умови міжнародного усиновлення.

3. Процедура міжнародного усиновлення за законодавством України.

4. Застосування Сімейного кодексу України до усиновлення за участю іноземців та осіб без громадянства.

5. Проблемні питання при усиновленні дітей іноземцями.

6. Ситуація в Україні щодо усиновлення дітей.

2. ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ

Скласти на вибір 2 із запропонованих процесуальних документів.

- 1. Позовна заява про усунення перешкод у здійсненні своїх прав щодо виховання онука.
- 2. Заява про надання висновку про доцільність позбавлення батьківських прав (орган опіки та піклування).
- 3. Заява про надання висновку про доцільність позбавлення батьківських прав (орган місцевого самоврядування).
- 4. Позовна заява про позбавлення батьківських прав.
- 5. Позовна заява про поновлення батьківських прав.
- 6. Позовна заява про надання дозволу на виїзд дитини за кордон без згоди батька.
- 7. Позовна заява про оспорення батьківства.

- 8. Відзив на позовну заяву про надання дозволу на виїзд дитини за кордон.
- 9. Позовна заява про визначення місця проживання дитини.
- 10. Позовна заява про виключення з актового запису про народження дитини даних про батька дитини.
- 11. Позовна заява про стягнення аліментів на утримання дружини до досягнення дитини 3 років.
- 12. Позовна заява про стягнення аліментів на неповнолітню дитину.
- 13. Позовна заява про стягнення аліментів на дитину, що продовжує навчання.
- 14. Відзив на позовну заяву про стягнення аліментів на утримання повнолітньої дитини яка продовжує навчання.
- 15. Позовна заява про стягнення неустойки за ухилення від сплати аліментів.
- 16. Заява про видачу судового наказу про стягнення аліментів.
- 17. Договір про сплату аліментів на дитину.
- 18. Заява про видачу довідки про заборгованість зі сплати аліментів.
- 19. Позовна заява про розірвання шлюбу.
- 20. Заява про встановлення факту проживання однією сім'єю
- 21. Встановлення факту родинних відносин.
- 22. Заява про встановлення батьківства.
- 23. Зразок позовної заяви про стягнення аліментів на утримання дитини.
- 24. Заява про видачу судового наказу про стягнення аліментів.
- 25. Шлюбний контракт.

3. ПРАКТИЧНІ СИТУАЦІЇ

Завдання 1.

Ангеліна та Руслан розлучаються після 15 років у шлюбі. У них 4 дітей (Максим 13 років; Андреа 10 років; Єва 7 років; Ерік 2,5 роки). Подружжя у шлюбі придбало дороге майно та побудувало високопртбутковий бізнес.

Для Ангеліни важливо, щоб вона з дітьми залишилася жити в їхньому заміському будинку і хоче, щоб вілла на півдня Італії теж залишилася їй, адже вона самостійно займалася її пошуком, покупкою та реставрацією. Питання утримання дітей її дуже непокоїть, оскільки сімейними грошовими потоками завжди керував Руслан. Також Ангеліна претендує на половину всього бізнесу та нажитого під час шлюбу майна.

Руслан готовий переїхати жити в їхній пентхаус в центрі міста і наполягає, щоб весь будівельний і ресторанный бізнес залишився в нього, оскільки він володіє всіма нюансами ведення бізнесу, а Ангеліна не зуміє впоратися і загубить бізнес-імперію, яку довгі роки ретельно створював Руслан. Також йому важливо залишити собі їхню яхту, приватний гвинтокрил і більшу частину автопарку, які необхідні для бізнесу. Руслан хоче проводити з дітьми вихідні, свята та один місяць літніх канікул.

Надайте правову консультацію Ангеліні. Роз'ясніть їй, на що вона може претендувати (особисті немайнові, особисті майнові права) у разі розлучення з Русланом. Надайте правову консультацію Руслану. Роз'ясніть йому, на що він може претендувати (особисті немайнові, особисті майнові права) у разі розлучення з Ангеліною. В правовому полі спробуйте надати найбільш консенсусні рішення для обох сторін.

Завдання 2.

Подружжя С. та М., маючи намір розірвати шлюб, звернулися до спеціаліста в галузі сімейного права для

отримання кваліфікованої консультації для підготовки проекту договору про утримання дитини та її проживання після розірвання шлюбу.

Подружжя пояснило, що виходячи з умов їх праці та відсутності постійного заробітку вони проживають окремо від неповнолітньої дитини в іншому населеному пункті. У зв'язку з цим їхня дитина проживає у батьків чоловіка, а батьки дружини несуть витрати по її утриманню, включаючи витрати на навчання та проведення дозвілля.

Які сімейні правовідносини мають місце та які сімейно-правові зв'язки існують між їхніми учасниками?

Членом якої сім'ї є дитина?

Яку юридичну консультацію ви б надали подружжю?

Завдання 3.

Валентина розлучена, має шестирічну доньку. З колишнім чоловіком домовилися, що він щомісячно буде надсилати аліменти їй на картку. З дитиною він підтримує контакт, але нерегулярно. Останні три місяці затримує аліменти. А витрати на дитину зростають. Валентина хоче заборонити бачитись колишньому чоловікові з донькою.

Надайте правову консультацію Валентині. Роз'ясніть способи стягнення аліментів та про участь батька у житті доньки.

Завдання 4.

До науково-дослідного інституту права звернувся громадянин А. з проханням дати роз'яснення понять «право на сім'ю» та «право особи на сім'ю», які містяться відповідно у статті 291 ЦК України та статті 4 СК України.

Підставою для такого звернення є неузгодженість змісту положень цих статей, що, вважає заявник, може призвести до неоднозначного їх застосування.

Яка практична проблема у наданні тлумачень цих понять для законодавчої та судової діяльності?

З чого мають виходити фахівці науково-дослідного

інституту при підготовці роз'яснення?

Завдання 5.

П'ятнадцятирічна дівчина А., яка проживає зі своїми батьками, народила дитину. Шістнадцятирічний хлопець Б. повідомив своїх батьків та батьків дівчини А., що він є батьком цієї дитини. Батьки згоди на одруження дітям не надали.

Вказані особи А. та Б., отримавши від своїх батьків категоричні заперечення стосовно свого одруження, вирішили самостійно створити сім'ю та проживати окремо від батьків у кімнаті гуртожитку, де проживає Б. У зв'язку з цим особи А. та Б. подали до органу ДРАЦС заяву про реєстрацію шлюбу. Орган ДРАЦС відмовив їм у реєстрації шлюбу, мотивуючи тим, що відповідно до статей 22 та 23 СК України право на шлюб мають особи, які досягли вісімнадцяти років.

Дайте правову оцінку цим правовідносинам.

Чи зможуть ці особи створити сім'ю?

Завдання 6.

До вас звернувся Іван і повідомив наступне. У нього є донька від першого шлюбу. Останнім часом колишня дружина блокує його спілкування з донькою: то дитина хворіє, то дитина у бабусі, то у неї якимсь свято. Іван хоче встановити чіткий графік побачень з дитиною. Також йому цікаво, на що витрачаються аліментні кошти. Не раз Іван бачив доньку в обносках двоюрідної сестри. А колишня дружина виглядає як з картинки модного журналу. Не інакше, як тратить його гроші на себе.

Надайте правову консультацію Івану. Складіть проект договору порядку побачень з дитиною.

Завдання 7.

Складіть перелік рішень ЄСПЛ у сімейних справах за участі громадян України. Зробіть аналіз одного із цих рішень.

Завдання 8.

В. та К. подали до органу ДРАЦСу заяву про реєстрацію шлюбу. Датою реєстрації шлюбу було визначено 1 квітня. Напередодні дня реєстрації шлюбу – 31 березня – до органу ДРАЦСу звернулась А. з вимогою відмовити у реєстрації шлюбу між В. та К. з наступних причин: з її слів, вона і В. протягом останніх п'яти років перебувають у фактичному шлюбі, в якому у них народилася спільна дитина. При цьому усі родичі та знайомі сприймають В. та К. як чоловіка і дружину.

Яке рішення має прийняти орган ДРАЦСу?

Чи вплине на рішення органу ДРАЦСу перебування у стані вагітності обох жінок – К. та А.?

Завдання 9.

Подружжя М. та К. удочерило малолітню дівчинку Н. Через певний час подружжя розлучилося, а дівчинка залишилась проживати із матір'ю. Батько спочатку навідував дівчинку, а з часом лише раз на півроку.

Матір згодом вдруге уклала шлюб, а батько К. залишався самотнім.

Через певний час Н. виросла та стала привабливою дорослою дівчиною. В одну із зустрічей із дівчиною К. зрозумів, що закохався у неї, і Н. відповідає йому взаємністю. К. запропонував одружитися, на що отримав згоду від Н. Проти такого шлюбу категорично виступила мати дівчини.

Наступного тижня К. та Н. звернулись із заявою про реєстрацію шлюбу до органу ДРАЦСу. Однак у державній реєстрації шлюбу було відмовлено.

Дайте юридичний аналіз ситуації.

Чи правомірна відмова органу ДРАЦС у державній реєстрації шлюбу?

Завдання 10.

Під час перебування в геологорозвідувальній групі в Албанії зник громадянин Т., який постійно проживав у м. Києві. Пошуки його результатів не дали. Через шість років за заявою його дружини суд оголосив Т. померлим, унаслідок чого їхній шлюб було припинено. Згодом його дружина О., яка раніше не мала дітей, уклала новий шлюб з Л., узявши його прізвище у шлюбі. У тому самому році вона народила дитину. Невдовзі після цього повернувся її колишній чоловік Т. і пояснив, що не міг повідомити про себе додому з поважних причин, оскільки був захоплений незаконно озброєною групою і знаходився на території Албанії під суворим контролем. Можливість звільнитися з'явилася тільки зараз, чим він і скористався. Дізнавшись про новий шлюб дружини, він наполягав на відновленні шлюбних стосунків з ним і розірванні шлюбу з Л. Однак колишня дружина не погодилася з його вимогами, мотивуючи своє рішення створенням нової сім'ї і народженням дитини. Тоді Т. подав заяву до суду про скасування рішення щодо оголошення його померлим і відновлення шлюбу з дружиною.

Вирішити справу. Які підстави відновлення шлюбу у разі з'явлення одного із подружжя, котрого було оголошено померлим?

Теми проекту з дослідженням практичних ситуацій (реферат)

1. Основні принципи сімейного права.
2. Проблема визначення місця сімейного права у системі права.
3. Договір як джерело сімейного законодавства.
4. Історія кодифікації норм сімейного законодавства.
5. Класифікація сімейних правовідносин.
6. Сімейні правовідносини з іноземним елементом.
7. Здійснення сімейних прав і виконання сімейних обов'язків.
8. Захист сімейних прав та інтересів.

9. Правова природа сім'ї, родинності, свояцтва.
10. Поняття та значення сім'ї в соціально-економічному значенні.
11. Виконання договірних зобов'язань у міжнародному сімейному праві.
12. Недійсність шлюбу.
13. Правове забезпечення сфери сімейного права в Україні в контексті європейської інтеграції.
14. Поняття, зміст і види міжнародних сімейних відносин.
15. Роль і значення шлюбного договору в сімейному праві України.
16. Договірне регулювання відносин із надання утримання між подружжям.
17. Право власності подружжя.
18. Юридичні факти в механізмі правового регулювання міжнародних сімейних відносин.
19. Поняття, предмет і метод міжнародного сімейного права.
20. Міжнародні сімейні відносини.
21. Місце міжнародного сімейного права у правовій системі.
22. Розвиток доктрини міжнародного приватного права щодо сімейних відносин, ускладнених іноземним елементом.
23. Нормативний склад міжнародного сімейного права.
24. Способи регулювання в міжнародному приватному праві.
25. Роль порівняльного методу дослідження та вивчення міжнародного сімейного права.
26. Встановлення батьківства і материнства судом.
27. Патронат у Сімейному кодексі України.
28. Загальні положення про джерела міжнародного сімейного права.
29. Аліментні зобов'язання батьків за Сімейним кодексом України.
30. Відібрання дітей від батьків без позбавлення їх батьківських прав.
31. Аліментні зобов'язання повнолітніх дочки та сина.

32. Утримання та виховання дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування за законодавством України.
33. Договір про патронат.
34. Аліментні обов'язки фактичних вихователів.
35. Захист прав дитини при усиновленні.
36. Усиновлення дітей, позбавлених батьківського піклування.
37. Особливості всиновлення за участю іноземців та осіб без громадянства.
38. Укладення подружжям правочинів щодо спільного та роздільного майна.
39. Уніфікація міжнародного сімейного права.
40. Правовий режим роздільного майна подружжя.
41. Проблема кодифікації норм міжнародного сімейного права.
42. Гармонізація міжнародного сімейного права.
43. Режим окремого проживання подружжя.
44. Майнові правовідносини інших членів сім'ї та родичів.
45. Аліментні зобов'язання інших членів сім'ї та родичів.
46. Правова природа припинення шлюбу.
47. Особисті немайнові правовідносини батьків і дітей.
48. Правова охорона матері та дитини.
49. Проблема співвідношення міжнародного договору та внутрішнього законодавства.
50. Судова практика окремих країн у системі джерел міжнародного сімейного права.

5. ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПЕРЕВІРКИ ЗНАНЬ

1. Оберіть нормативно-правові акти, котрі регулюють сімейні правовідносини:

- А) Конвенція про права дитини;
- Б) Кодекс з процедур банкрутства;

- В) Закон України «Про державну реєстрацію актів цивільного стану»;
- Г) Закон України «Про правове забезпечення фізичної культури і спорту»

2. *Правовий статус дитини відповідно до Сімейного кодексу України має особа до досягнення нею:*

- А) 11 років;
- Б) 14 років;
- В) 16 років;
- Г) 18 років.

3. *Сім'ю складають особи, які:*

- А) спільно проживають;
- Б) пов'язані спільним побутом;
- В) мають взаємні права та обов'язки;
- Г) однієї групи крові.

4. *Шлюбний вік для чоловіків та жінок в Україні встановлюється у:*

- А) 16 років;
- Б) 18 років;
- В) 21 рік;
- Г) 22 роки.

5. *Шлюб реєструється після спливу ..... від дня подання особами заяви про реєстрацію шлюбу.*

- А) 30 днів;
- Б) одного місяця;
- В) 2 місяців;
- Г) 3 місяців.

6. *Якщо протягом недійсного шлюбу особи набули майно, воно вважається таким, що належить їм:*

- А) на праві спільної сумісної власності;
- Б) на праві спільної часткової власності;

В) на праві особистої приватної власності.

7. *Об'єктом права спільної сумісної власності є:*

- А) заробітна плата;
- Б) успадкована земельна ділянка;
- В) пенсія
- Г) Стипендія.

8. *Рівний правовий статус жінок і чоловіків та рівні можливості для його реалізації, що дозволяє особам обох статей брати рівну участь у всіх сферах життєдіяльності суспільства;*

- А) шлюб;
- Б) сім'я;
- В) гендерна рівність;
- Г) Фемінізм.

9. *У якій формі укладається Шлюбний договір?*

- А) в усній;
- Б) у письмовій;
- В) у письмовій формі і нотаріально посвідчується;
- Г) в електронній;

10.

Згідно закону дружина має право на таку частку у спільному сумісному майні:

- А) одна четверта всього майна;
- Б) одна друга всього майна;
- В) одна третя всього майна;
- Г) дві третини всього майна;

11. *Особа має право на повторний шлюб після:*

- А) розірвання шлюбу;
- Б) одержання Свідоцтва про розірвання шлюбу або рішення суду, яке набрало законної сили;

В) спливу 1 року з моменту одержання Свідоцтва про розірвання шлюбу або рішення суду, яке набрало законної сили;

Г) всі відповіді вірні.

12. *Сімейний кодекс України регулює сімейні особисті немайнові та майнові відносини між:*

А) двоюрідними братами та сестрами, тіткою, дядьком та племінницею, племінником і між іншими родичами за походженням;

Б) бабою, дідом, прабабою, прадідом та внуками, правнуками, рідними братами та сестрами, мачухою, вітчимом та падчеркою, пасинком;

В) здобувачами освіти (студентами), котрі проживають в гуртожитку;

Г) чотириюрідними братами та сестрами.

13. *У шлюбі між собою не можуть перебувати:*

А) рідні (повнорідні, неповнорідні) брат і сестра;

Б) особи, котрі мають однакову групу крові та резус фактор;

В) двоюрідні брат та сестра;

Г) рідні тітка, дядько та племінник, племінниця.

14. *Шлюб, який є недійсним:*

А) Недійсним є шлюб, зареєстрований з особою, яка одночасно перебуває в іншому зареєстрованому шлюбі;

Б) Недійсним є шлюб, зареєстрований між особами, які є родичами прямої лінії споріднення, а також між рідними братом і сестрою;

В) Недійсним є шлюб, зареєстрований з іноземцем;

Г) Недійсним є шлюб, зареєстрований з особою, яка визнана недієздатною.

15. *До особистих немайнових прав подружжя належать:*

А) право на материнство;

Б) право на батьківство;

- В) право на фізичний та духовний розвиток;
- Г) право на зміну прізвища.

19. В органах ДРАЦСу шлюб можна розірвати за заявою одного із подружжя за наявності однієї з таких умов:

- А) у разі смерті іншого з подружжя;
- Б) у випадку оголошення іншого з подружжя померлим;
- В) у разі визнання іншого з подружжя недієздатним;
- Г) у разі залишення іншим з подружжя сім'ї на строк більше 5 років;

20. Основні напрями державної політики щодо забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків:

- А) забезпечення рівних можливостей жінкам і чоловікам щодо поєднання професійних та сімейних обов'язків;
- Б) підтримку сім'ї, формування відповідального материнства і батьківства;
- В) легалізація одностатевих шлюбів;
- Г) легалізація проституції.

21. Майном, що належить до особистої приватної власності дружини, чоловіка є:

- А) майно, набуте кожним з них до шлюбу;
- Б) майно, набуте кожним з них у шлюбі за власну заробітну плату;
- В) майно, набуте у шлюбі на підставі договору дарування;
- Г) майно, одержане кожним з них у спадщину;
- Д) речі індивідуального користування;
- Е) премії, нагороди, які кожен з них одержав за особисті заслуги;

22. Марина та Іван звернулися до суду з позовом про поділ майна. Під час підготовчого засідання вони письмово заявили клопотання про бажання врегулювати спір за участі судді. В який строк згідно з законодавством проводиться врегулювання спору за участю судді?

- А) протягом 6 місяців з дня постановлення ухвали про його проведення;
- Б) протягом розумного строку, але не більше 30 днів з дня постановлення ухвали про його проведення;
- В) протягом розумного строку, але не більше 60 днів з дня постановлення ухвали про його проведення;
- Г) протягом розумного строку, але не більше 90 днів з дня постановлення ухвали про його проведення;

23. Позов про розірвання шлюбу не може бути пред'явлений протягом:

- А) одного року з моменту реєстрації шлюбу;
- Б) вагітності дружини;
- В) одного року після народження дитини;
- Г) жодна з вищезапропонованих відповідей не є вірною.

24. Оберіть нормативно-правові акти, котрі регулюють сімейні правовідносини:

- А) Сімейний кодекс;
- Б) Закон України «Про підприємництво»;
- В) Закон України «Про охорону дитинства»;
- Г) Міжнародна конвенція туризму.

25. Право на безпосереднє звернення до суду за захистом свого права або інтересу має кожен учасник сімейних відносин, який досяг:

- А) 11 років;
- Б) 14 років;
- В) 16 років;
- Г) 18 років.

26. Сімейний кодекс України не регулює сімейні відносини між:

- А) двоюрідними братами та сестрами;
- Б) тіткою, дядьком та племінницею, племінником;
- В) і між іншими родичами за походженням;

Г) всі відповіді вірні.

27. *Сімейний союз жінки та чоловіка, зареєстрований у органі державної реєстрації актів цивільного стану – це:*

- А) Весілля;
- Б) Заручини;
- В) Шлюб;
- Г) Вінчання.

28. *Неповнорідними є брати і сестри:*

- А) які мають спільних батьків;
- Б) усиновлені діти;
- В) які мають спільну матір або спільного батька;
- Г) діти, народжені сурогатними матерями.

29. *До вимог про поділ майна, що є об'єктом спільної сумісної власності подружжя, шлюб між яким розірвано, застосовується такий строк позовної давності:*

- А) три роки;
- Б) один рік;
- в) п'ять років;
- г) не обмежена строками;

30. *У якій формі укладається Шлюбний договір?*

- А) в усній;
- Б) у письмовій;
- В) у письмовій формі і нотаріально посвідчується;
- Г) в електронній;

31. *Під обов'язком подружжя турбуватися про сім'ю розуміємо :*

- А) Дружина та чоловік зобов'язані спільно піклуватися про побудову сімейних відносин між собою та іншими членами сім'ї на почуттях взаємної любові, поваги, дружби, взаємодопомоги;

- Б) Дружина та чоловік зобов'язані спільно дбати про матеріальне забезпечення сім'ї;
- В) Дружина та чоловік зобов'язані проводити відпустку разом одночасно;
- Г) Дружина та чоловік відповідальні один перед одним, перед іншими членами сім'ї за свою поведінку в ній.

32. Шлюб припиняється внаслідок:

- А) визнання громадянина безвісно відсутнім;
- Б) фактичної відсутності громадянина в місці проживання не менше 3 років;
- В) оголошення громадянина померлим;
- Г) фактичної відсутності шлюбних стосунків протягом 5 років.

33. Строк позовної до вимог про поділ майна, що є об'єктом спільної сумісної власності подружжя, шлюб між яким розірвано, обчислюється від дня, коли:

- А) придбано об'єкт спільної сумісної власності (майно);
- Б) розірвано шлюб;
- В) один із співвласників дізнався про порушення свого права;
- Г) одержано свідоцтво про розірвання шлюбу;

34. Право на утримання незалежно від стану працездатності має дружина, яка:

- А) знаходиться у стані вагітності;
- Б) проживає з дитиною до досягнення нею 3 років та опікується нею;
- В) проживає з дитиною, що має вади фізичного або психічного розвитку;
- Г) проживає з двома або більше дітьми платника аліментів - на період опікування ними;
- Д) у зв'язку з веденням домашнього господарства у шлюбі не мала можливості одержати освіту, працювати і потребує матеріальної допомоги — на строк 3 роки;

35. Законодавець визначає такі форми домашнього насильства:

- А) Емоційне;
- Б) Психологічне;
- В) Економічне;
- Г) Сексуальне.

36. Батьки зобов'язані зареєструвати народження дитини в органі РАЦС не пізніше:

- а) одного місяця з її дня народження;
- б) двох місяців з її дня народження;
- в) трьох місяців з її дня народження;
- г) одного року з її дня народження.

37. Основні напрями державної політики щодо забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків:

- А) забезпечення рівних можливостей жінкам і чоловікам щодо поєднання професійних та сімейних обов'язків;
- Б) підтримку сім'ї, формування відповідального материнства і батьківства;
- В) легалізація одностатевих шлюбів;
- Г) легалізація проституції.

38. Позов про розірвання шлюбу не може бути пред'явлений протягом:

- А) одного року з моменту реєстрації шлюбу;
- Б) вагітності дружини;
- В) одного року після народження дитини;
- Г) жодна з вищезапропонованих відповідей не є вірною.

39. У шлюбі між собою не можуть перебувати:

- А) рідні (повнорідні, неповнорідні) брат і сестра;
- Б) особи, котрі мають однакову групу крові та резус фактор;
- В) двоюрідні брат та сестра;
- Г) рідні тітка, дядько та племінник, племінниця.

40. *Надайте визначення поняттю «патронатна сім'я».*

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ:

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України : офіц. текст. Київ : КМ, 2013. 96 с.
2. Про захист прав людини і основоположних свобод: конвенція від 04.11.1950р. // Офіційний вісник України. - 1998. - № 13 /№ 32.- Ст. 270.
3. Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та про боротьбу з цими явищами (Стамбульська конвенція) від 11.05.2011 / Офіційний вісник України, 2022, № 87, / № 52; 05.07.2022; стор. 12 /, стор. 271, стаття 5450, код акта 114583/2022 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_001-11#Text (дата звернення 05.09.2025 р.).
4. Конвенція про права дитини: Міжнародний документ від 20.11.1989 / ООН URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text (дата звернення 05.09.2025 р.).
5. Конвенція про правову допомогу та правові відносини у цивільних, сімейних та кримінальних справах: Міжнародний документ від 21.01.1993 / СНД. URL:

- https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/997_009#Text (дата звернення 05.09.2025 р.).
6. Сімейний кодекс України: Закорн України від 10.01.2022 № 2947-III / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text> (дата звернення 05.09.2025 р.).
  7. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 № 8073-X / Відомості Верховної Ради УРСР, 1984, № 51, ст. 1122 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/80731-10> (дата звернення 05.09.2025 р.).
  8. Кримінальний кодекс України : Кодекс від 05.04.2001 р.
№ 2341-III : станом на 15.04.2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення 05.09.2025 р.).
  9. Цивільний Кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV / Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, №№ 40-44, ст.356 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (дата звернення 05.09.2025 р.).
  10. Кодекс адміністративного судочинства України від 06.07.2005 р. // Відомості Верховної Ради України. - 2005. - N 35-36. 37. - Ст. 446. - Режим доступу :

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text> (дата звернення 05.09.2025 р.).

11. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 № 1618-IV / Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2004, № 40, / 40-42 /, стор. 1530, ст. 492 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text> (дата звернення 05.09.2025 р.).
12. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 № 4651-VI / Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2013, № 9-10 /, стор. 474, ст. 88 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/4651-17> (дата звернення 05.09.2025 р.).
13. Про безоплатну правничу допомогу : Закон України від 2 червня 2011 року № 3460-VI : станом на 28 червня 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-17#Text> (дата звернення: 05.09.2024).
14. Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» від 7.12.2017 № 2229-VIII / Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2018, № 5, стор. 32, ст. 35 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2229-19> (дата звернення 05.09.2025 р.).

15. Закон України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» від 08.09.2005 № 2866-IV / Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2005, № 52, стор. 2693, ст. 561 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2866-15> (дата звернення 05.09.2025 р.).
16. Закон України «Про соціальні послуги» від 17.01.2019 № 2671-VIII / Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2019, № 18, стор. 5, ст. 73 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2671-19> (дата звернення 05.09.2025 р.).
17. Закон України «Про охорону дитинства» від 26 квітня 2001 року № 2402-III / Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2001 р., № 30, стаття 142 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2402-14> (дата звернення 05.09.2025 р.).
18. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 року № 1402-VIII. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2016, № 31, ст.545
19. Про правотворчу діяльність : Закон України від 24.08.2023 р. № 3354-IX Відомості Верховної Ради України. 2023, № 93. ст. 364.

20. Про адміністративну процедуру : Закон України від 17.02.2022 р. № 2073-IX Відомості Верховної Ради України. 2023, № 15, ст. 50.
21. Порядок провадження діяльності з усиновлення та здійснення нагляду за дотриманням прав усиновлених дітей: Постанова Кабінету міністрів України від 8.10.2008 № 905 / Кабінет міністрів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/905-2008-%D0%BF#Text> (дата звернення 05.09.2025 р.).
22. Правила державної реєстрації актів цивільного стану в Україні: Наказх Міністерства юстиції України від 22.11.2007 N 1154/5 / Міністерство юстиції України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1305-07#Text> (дата звернення 05.09.2025 р.).
23. Про державну реєстрацію актів цивільного стану: Закон України від 01.07.2010 № 2398-VI / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2398-17#Text> (дата звернення 05.09.2025 р.).
24. Про практику застосування судами законодавства при розгляді справ про право на шлюб, розірвання шлюбу, визнання його недійсним та поділ спільного майна подружжя: Постанова Пленуму Верховного суду України від 21.12.2007 № 11. URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0011700-07#Text>

(дата звернення 05.09.2025 р.).

25. Практика розгляду судами справ, пов'язаних із позбавленням батьківських прав, поновленням батьківських прав, усиновленням, установленням опіки та піклування над дітьми: Постанова Пленуму Верховного суду України від 11.12.2008. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0020700-08#Text> (дата звернення 05.09.2025 р.).

Підручники, монографії, науково-практичні коментарі

1. Адміністративне право України : підручник / за заг. ред. О.В. Кузьменко, В.Г. Чорної. Київ : Юрінком Інтер, 2025. 700 с.
2. Актуальні проблеми сімейного насильства : монографія / Перцева Т.О., Огоренко В.В., Кожина Г.М., Зеленська К.О., Носов С.Г., Терьошина І.Ф., Гненна О.М., Мамчур О.Й., Тимофєєв Р.М., Шорніков А.В.; за заг. ред. проф. Т.О.Перцевої та проф. В.В. Огоренко. Дніпро, 2021. 188 с.
3. Ватрас В. А. Джерела сімейного права : дис. ... д-ра юр. наук : 12.00.03 / ЗУНУ. Тернопіль, 2020. 516 с.

4. Вінтоняк Н. Д. Правовий режим корпоративних прав подружжя: монографія. Київ: Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2021. 187 с.
5. Дзера О. В., Боднар Т. В. Сімейне право України: підручник / О. В. Дзера, Т. В. Боднар. Суми : Юрінком Інтер, 2020. 520 с.
6. Земко А.М., Пундор Ю.О. Про виникнення нових галузей в системі права України . Право. Людина. Довкілля: науково-практичний журнал. 2021. 12(2). Ст. 6-12.
7. Менджул М. В. Порівняльне сімейне право : навчальний посібник. Ужгород : «РІК-У», 2021. 296 с.
8. Науково-практичний коментар. Сімейний кодекс України / за заг. ред. Т. В. Боднар, О. В. Дзери. Київ : Юрінком Інтер, 2020. 552 с.
9. Науково-практичний коментар Кодексу України про адміністративні правопорушення / за заг. ред. С.В. Петкова. Київ: Юрінком Інтер, 2020. 792 с.
10. Проблеми сучасного сімейного права: моногр. / за наук. ред. Тернопіль: ЗУНУ, 2020. 208 с.
11. Пундор Ю. Про рік роботи нинішнього складу

- Кабінету міністрів України / Ю.Пундор // Всеукраїнська науково-практична конференція «Державотворчі процеси в Україні: реалії сьогодення». – м. Луцьк, 2021., с. 35-38.
12. Пундор Ю. Про судову практику застосування статті 89 КУпАП "Жорстоке поводження з тваринами" / Ю. Пундор // Збірник матеріалів міжнародного науково-практичного круглого столу "Жорстоке поводження з тваринами: проблеми відповідальності" 31 березня 2021 року. - Луцький національний технічний університет. - 64-71 с.
13. Пундор Ю. Про особливості притягнення до юридичної відповідальності за вчинення домашнього насильства / Ю.Пундор // III Всеукраїнська науково-практична конференція «Державотворчі процеси в Україні: реалії сьогодення». – м. Луцьк, 2023., с. 124-128.
14. Пундор Ю. Про необхідність запобігання та протидії домашньому насильству в умовах воєнного стану /Ю. Пундор // Часопис Київського університету права, (2), 117-120 с.
15. Пундор Ю. Про правовий і соціальний захист осіб, постраждалих від сексуального насильства, пов'язаного з конфліктом. Державотворчі процеси в

Україні: реалії сьогодення: Матеріали II міжнародної науково-практичної конференції. 30 квітня-1 травня 2025 року, м. Луцьк: ЛНТУ, 2025. С. 66-71.

16. Пундор Ю., Аніщук В. Особливості змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення та інших законів України у зв'язку з ратифікацією Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами. Часопис Київського університету права. 2025. Випуск 2.
17. Сімейне право України: навчальний посібник / за ред. Дякович М. М. Харків: ЕКУС, 2022. 416 с.
18. Суб'єкт права, який постраждав від домашнього насильства : монографія / Юлія Олегівна Пундор. - Луцьк : Вежа-Друк, 2024. - 180 с.
19. Mediation in criminal processes in Ukraine. Yevhenii Didenko, Nataliia Karpinska, Viktoriia Anishchuk, Valentyn Visyn, **Yuliia Pundor**, Nataliia Riabych // Ad Alta: Journal of Interdisciplinary Research, Volume 14, Issue 1, Special Issue XLI, 2024, p. 231-234 https://www.magnanimitas.cz/ADALTA/140141/papers/A_39.pdf (Web of Science).
20. The rule of law as a fundamental principle of the functioning of the legal system of democratic countries

Kelbia S., Zakharchyn N., Samilo A., Koveino Y.,
Pundor I., Shyshko V // Ad Alta: Journal of
interdisciplinary research, Vol. 11(2), Special Issue,
XXI, 113-117. URL:
[http://www.magnanimitas.cz/ADALTA/110221/papers/
A_19.pdf](http://www.magnanimitas.cz/ADALTA/110221/papers/A_19.pdf) (Web of Science).

21. Conceptual Principles Of Law In The Context OF The
Development OF The Theory Of State And Law. Visyn,
V., Zemko, A., Hlamazda, P., **Pundor, I.**, Kamardina,
Yu., Fridmanska, V // AD ALTA: Journal of
interdisciplinary research, Vol. 11(2), Special Issue, XX,
25-29.

URL: [http://www.magnanimitas.cz/ADALTA/110220/p
apers/A_04.pdf](http://www.magnanimitas.cz/ADALTA/110220/papers/A_04.pdf) (Web of Science).

Сімейне право. [Текст]: методичні вказівки до практичних занять та виконання самостійної роботи для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти освітньої програми «Право» галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 – «Право» денної та заочної форм навчання / уклад. Ю.О. Пундор. Луцьк. ЛНТУ, 2025. 40 с.

Комп'ютерний набір
Редактор

Ю.О. Пундор
Ю.О. Пундор

Підп. до друку «__»_____2025 р.
Формат 60x84/16. Папір офс.
Гарн. Таймс. Ум. друк. арк. __
Тираж 50 прим.

Відділ іміджу та промоцій
Луцького національного технічного університету
43018, м. Луцьк, вул. Львівська, 75
Друк – ВІП ЛНТУ